

alla hjälpande händer: det kunde inte hindras, att Jöran Turesson mer än en gång var nära att förskriva sig. Det står i konceptet till relationen, att Jens Bældenak framställde kätterspörsmålet under formen, om de som förbundet sig mot den romerska stolen och påven »äre dömande kättare». ¹ Dömande — det kunde väcka tanken på dom. Men en dom är skriven, och en dom gäller alltid bestämda personer. Det blev i utskriften rättat till: »äre hållande för kättare». Samma osäkerhet ger sig tillkänna på ett annat ställe. I konceptet står: »icke heller efter sådane spörsmål eller svar, *det vi kunde förstå*, efterföljde någon dom eller sententia». ² Orden innebar inte något direkt förnekande, att dom avsågs. Men kanikerna hade alla tre varit bisittare i rätten, och hade det i utskriften kommit att stå dessa famlande ord, kunde Gustaf Vasa lätt ha förts till misstanke och till att begära närmare förklaring. Misskrivningen blev i tid observerad. Och kanikerna vågade, nödde och tvungne, risken att insätta: »icke gick där heller någon dom eller sententia».

Relationen ger sig sken av att vara en historisk berättelse och har alltid blivit fattad så. Den är ingen historisk berättelse. Den är, lika visst som Christiern II:s relation till påven, en försvarsskrift. Och den visar sig vara av liknande art som denna, fylld av oriktigheter och osanningar. Men i motsats till de flesta andra försvarsskrifter blev den så skickligt och omsiktsfullt komponerad, att det inte var möjligt upptäcka en enda röjande reva. Herr Jöran Turesson tog ånyo sin plats i Uppsala domkapitel.

Den kritiska granskningen och värdesättningen av de grundläggande källorna till historien om Stockholms blodbad är med det sagda avslutad. Det ligger i dess resultat, att den historiska rekonstruktionen måste följa andra linjer än tidigare. Den måste i allt väsentligt verkställas på grundval av de två bevarade aktstyckena, Gustaf Trolles klagoskrift

¹ Sv. Hist. tidskr. 1918, s. 120.

² Sammastädes, 120.